

Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika.
Grikkpėdienės Liudos nuotrauka

Žemaičių vyskupo JURGIO TIŠKEVIČIAUS LAIKMETIS Žemaitijos krikšto istorijoje

KAN. LIC. ANDRIEJUS SABALIAUSKAS

Rugpjūčio 22 d. tikintieji rinkosi į svarbiausią Žemaitijos šventovę – Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo baziliką. Tam buvo dvi progos. Pirmoji – liepos mėnesį ši bazilika priimta į pasaulio Marijos šventovių šeimą. Dabar kiekviena liturginiame kalendoriuje įrašyta Švč. Mergelės Marijos šventė šioje bazilikoje yra ir atlaidų šventė. Antroji – čia vyko respublikinė konferencija, skirta šios šventovės istorijai (pirmoji tokia konferencija įvyko prieš penkerius metus, o antroji – dabar).

Ši konferencija – vienas iš „Plungė – Lietuvos kultūros sostinė 2009“ renginių. Pagrindinis jos tikslas buvo paskatinti visuomenę labiau domėtis šios šventovės steigėju, Žemaičių, vėliau Vilniaus vyskupo Jurgio Tiškevičiaus asmenybe, jo veikla, laikotarpiu, kai jis čia statė bažnyčią ir nutiesė Kryžiaus kelią aplink tada Gardais vadintą dabartinį Žemaičių Kalvarijos miestelį. Konferenciją surengė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarija, Telšių vyskupijos kurija, Klaipėdos universiteto Katechetikos katedra,

Lietuvos katalikų mokslo akademijos Klaipėdos skyrius, Žemaičių Kalvarijos kultūros centras.

Vyskupas gimė 1596 m. Vištytyje. 1622 m. jis buvo įšventintas kunigu. Vyskupu koncekruotas 1627 metais. Žemaičių vyskupu buvo 1633–1649 m., o nuo 1649 m. iki mirties ėjo Vilniaus vyskupo pareigas. Mirė 1656 m. Prūsijoje. Kur šiuo metu ilsisi vyskupo Jurgio Tiškevičiaus palaikai, nėra gerai žinoma. Spėjama, kad jie iš Prūsijos buvo parvežti ir palaidoti Žemaičių Kalvarijoje.

Konferencija prasidėjo šv. Mišiomis Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilikoje. Meldėmės už tai, kad, per mokslo žmones pažinę istoriją, labiau brangintume dabartį ir planuotume ateitį, kad ši šventė atneštų gražių dvasinių vaisių.

Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose susirinkusius renginio dalyvius pasveikino ir konferenciją vedė kanauninkas Andriejus Sabaliauskas. Jis paminėjo, kad šiemet sukanka 375 metai, kai vyskupas J. Tiškevičius tapo Žemaičių vyskupu, ir 370 metų, kai Žemaičių Kalvarijoje įrengtas autentiškas Kryžiaus kelias – pirmasis toks tuometinėje Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Konferencijos dieną Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose buvo eksponuojama didelė istorinių šaltinių paroda.

Konferenciją pradėjo, įžangos žodį tarė šios konferencijos globėjas, Lietuvos katalikų mokslų akademijos akademikas, Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ. Ganytojas prisiminė prieš penkerius metus vykusią konferenciją, kurioje pranešėjai daugiausia kalbėjo apie svarbiausius Žemaičių Kalvarijos istorijos etapus ir atskirus įvykius. Vyskupas J. Boruta apžvelgė Katalikų mokslo akademijos, Vilniaus dailės akademijos leidinius, skirtus Žemaičių Kalvarijai, ir kitas publikacijas apie šį miestelį. Pranešėjas paminėjo, kad dar ne viskas apie Žemaičių Kalvariją parašyta ir paskelbta – reikėtų nuoseklesnių studijų, atsiminimų, pasakojimų apie šios parapijos gyvenimą sovietmečiu. Trūksta leidinių, publikacijų apie tai, kaip ši šventovė tuo laikotarpiu buvo išsaugota, apginta, kas atlaidų metu čia vykdavo. Vyskupas, į konferenciją susirinkusių mokslo žmonių paklauses, ką reiškia žemaičiams, visos Lietuvos žmonėms būtent šis žemės lopinėlis, pats pabandė atsakyti į šį klausimą. Jo supratimu, čia – tikėjimo sąmoningumo stiprinimo vieta.

Pirmojoje konferencijos dalyje pranešėjai nagrinėjo vyskupo J. Tiškevičiaus tarnystės Bažnyčioje kilmę, esmę kristologiniu, ek-leziologiniu, bažnytinės teisės ir pastoraciniu požiūriais.

Monsinjoras, Lietuvos katalikų mokslo akademijos akademikas, prof. dr. Arvydas Ramonas savo pranešime analizavo kristologinę ir ek-leziologinę vyskupo J. Tiškevičiaus tarnystės reikšmę. Petro institucijoje Kristus įžvelgė pastovią tarnystę pastovioje bažnyčioje. Episkopatas – Dievo įsteigta tarnystė per amžius, ir vyskupai, Šv. Dvasiai veikiant, Dievo vietoje gano Kristaus kaimenę. Ganytojas biblinėje tradicijoje buvo suprantamas taip: 1. Tai vadovas, tas, kuris eina priekyje ir praskina taką; 2. Jis parūpina kaimenėi maisto; 3. Jis yra sargas: saugo kaimenę nuo vagių ir plėšikų; 4. Tai mylintysis: jis pažįsta kaimenės narius, aukojasi už juos dieną ir naktį; 5. Jis ir ieškantysis: ieško pražuvusių bendruomenės narių.

Matyti, kaip už kristologijos slepiasi ek-leziologija. Vyskupas tarnauja tam, kad Bažnyčia būtų vieninga. Jis vadovauja, kad įvairios ypatingos Dievo dovanos, teikiamos žmonėms ir turinčios iš-

galingo tarnavimo bendruomenei aspektą, būtų tinkamai panaudotos. Jis šventina, kad Bažnyčioje nepritrūktų kunigų. Vyskupas yra atsakingas už savo ganomųjų amžino gyvenimo paveldėjimą. „Kur Petras, ten Bažnyčia, o kur Bažnyčia, ten amžinasis gyvenimas.“ (Šv. Irenėjus).

Telšių kunigų seminarijos dėstytojai kun. lic. Marius Venskus ir kun. lic. Viktoras Ačas aptarė, kokios yra vyskupo teisės, pareigos ir pastoracinė tarnystė dalinėje Bažnyčioje.

Antroje konferencijos dalyje mokslininkai iš laiko perspektyvos, bandė analizuoti, kaip vyskupo J. Tiškevičiaus veikla, jo darbai galėjo būti vertinami XVII amžiuje.

Dr. Darius Baronas konferencijoje skaitė pranešimą apie dominikonų įsikūrimą Žemaitijoje ir kaip vyskupo J. Tiškevičiaus rūpesčiu dominikonai įsikūrė tuometiniuose Garduose.

Dr. Dalia Vasiliūnienė labai išsamiai papasakojo apie Žemaičių Kalvarijos Kryžiaus Kelio steigimo idėją ir kaip ji buvo įgyvendinta.

Dr. Mindaugas Paknys pateikė daug įdomių žinių apie malonėmis garsų Švč. Mergelės Marijos paveikslą Antakalnyje, vyskupo J. Tiškevičiaus dovanotą Vilniaus šv. Petro ir Pauliaus bažnyčiai.

Dr. Liudas Jovaiša išsamiai pranešime kalbėjo apie vyskupo J. Tiškevičiaus palaidojimo vietą. Jis klausytojams pabėrė daug intriguojančių duomenų apie vyskupo J. Tiškevičiaus laikų istorijos įvykius, iškėlė nemažai klausimų, į daugelį jų pats atsakė, tačiau į klausimą, kur šiandien ilsisi vyskupo J. Tiškevičiaus palaikai, klausytojai atsakymo ir iš jo nesulaukė.

Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ (centre) ir grupė kitų konferencijos dalyvių. Nuotrauka iš kan. lic. Andriejaus Sabaliausko archyvo

Konferencijos pabaigoje buvo surengta ekskursija į buvusią Žemaičių vyskupų rezidenciją Alsėdžiuose ir į žemaičių katalikų krauju aplaistyto buvusios Kestaičių bažnyčios vietą. Ekskursijai vadovavo ir apie aplankytas vietas išsamiai papasakojo Telšių vyskupas dr. J. Boruta SJ.

Planuojama visus konferencijoje skaitytus pranešimus išspausdinti Klaipėdos universiteto moksliniame leidinyje „Tiltai“.

Konferencijos dalyviai Žemaičių Kalvarijoje. Nuotrauka iš kan. lic. Andriejaus Sabaliausko archyvo